

Conversen amb... Chris Ealham

Manel de Sucre Cortiella

Publicat al Diari "Catalunya" òrgan de la CGT de Catalunya nº 180 Març de 2016

Fa una mica més de cinc anys que l'amic Txema Bofill inicia seva sèrie d'entrevistes, primer crec, a les pàgines de Vilaweb Per aquell temps freqüentava l'Ateneu Enciclopèdic així que un dia ens vam post a parlar i parlar i d'això va sortir una entrevista, i tot seguit em va demanar dues persones per ser entrevistades i si no recordo malament els noms i el contacte que li vaig donar a Txema en aquella ocasió va ser el nom de Chris Ealham i Stuart Christie.

La casualitat fa que sense ànim d'ocupar el seu lloc, perquè això és impossible, però si d'ajudar a contribuir, o millor, de continuar el seu esforç, amb molt respecte a companys i amics que m'han precedit, i amb una especial sensibilitat, ara m'encarregui de fer algunes entrevistes per al "Catalunya".

Vaig conèixer a Chris Ealham en l'Inici dels 90 o finals dels 80, quan ell estava entusiasmat i entossudit amb el seu llibre "La Lluita per Barcelona", manters d'aquella Barcelona, els que amb prou feines tenen nom, sempre són els més "pringats" de la societat, els que tenen que "lluitar" per tirar endavant, per sobreviure . En definitiva "els que no han manat mai".

Durant una bona temporada vam comentar i tractarem d'entendre com era aquella Barcelona dels anys 20 i 30 i encara crec que seguim buscant en les cantonades trencades de les seves barriades obreres.

Després d'aquest encoratjador llibre de Chris Ealham "La lluita per Barcelona" ara toca parlar del biografat José Peirats que també va caminar per les cantonades d'aquella Barcelona, cventrant-nos en el llibre "Vivir la anarquía, vivir la utopía: José Peirats y la historia del anarcosindicalismo español " (Alianza Editorial, Madrid 2016).

-Fa uns anys vas editar ja el llibre de Pairats sobre "La CNT en la Revolució Espanyola" els tres volums en anglès. ¿Cóm va ser la història de l'edició?

Aquest projecte era la idea de Stuart Christie, que entre altres coses, té un llarg historial publicant i escrivint llibres i fulletons i té una editorial, Christie Books, dedicada a la memòria llibertària i l'anarquisme. Manté una pàgina web (<http://www.christiebooks.com/ChristieBooksWP/>) que és un recurs increïble, amb una gran col·lecció de pel·lícules i documentals, igual que entrevistes i imatges. Bé Stuart m'ho va proposar i em vaig decidir, no només a editar el llibre sinó també a preparar introduccions per a casa volum (la primera va ser una petita biografia de Pepet, la segona una història de com va néixer la CNT en la revolució espanyola i com van arribar a publicar a l'exili, i l'última va ser una apreciació dels escrits i llibres sobre l'anarquisme espanyola en anglès). Allà tenim la llavor del llibre sobre Peirats. Però ja estava molt interessat en el fenomen dels autodidactes cenetistes, o sigui, el paper destacat d'aquells intel·lectuals obrers com Peirats que van ser tan fonamentals en la història de l'anarcosindicalisme espanyol.

-Federico Arcos té alguna cosa a veure, en aquest història?

Sens dubte. El Fede em va animar amb el de “La CNT en la revolució espanyola” i després amb la biografia. Era sempre molt generós amb el seu temps i amb la seva documentació. Per exemple, em va donar el manuscrit inèdit de les memòries de Pepet, uns 1500 folis que ha estat molt important i, a més a més, em va concedir entrevistes i em va empènyer amb el projecte. Em fa una pena tremenda que no hagi pogut llegir el llibre en curs que ara es publica.

-Vas conèixer a Josep Peirats i a la seva Companya Gràcia Ventura, quins records guardes d'ells?

No vaig arribar a conèixer a Peirats però sí que he conegut a Gràcia, la seva companya, que és 10 anys més jove que ell i que ara té 97 anys. Gràcia em va concedir diverses entrevistes i porto molts anys escrivint. És una dona increïble, molt dinàmica, quan la vaig conèixer per primera vegada devia tenir 90 anys i es dedicava a cuidar la seva germana gran. Després, quan va morir la seva germana es va posar a viatjar i visitar a vells amics a França. Ha estat sempre molt generosa amb el seu temps i els seus records de Peirats. És una dona molt optimista malgrat els múltiples patiments que ha tingut en la vida, el seu pare va morir quan ella era jove, deixant a la seva mare tres filles i un fill, que li van afusellar els franquistes durant la guerra. Sent d'una família anarquista, van empresonar a la mare, a ella i a les seves germanes a l'any 1939 abans de que poguéssim sortir i exiliar-se a França. A casa, té una habitació senzilla com el seu despatx que s'assembla molt a les fotos que vaig poder veure de l'últim despatx de Peirats a la Vall d'Uixó.

-Peirats va néixer a Vall d'Uxó (Castelló) però de jove va haver de sortir cap a Catalunya, és com la cançó de Labordeta “todos repiten lo mismo” que no se si coneixes?

No la conec! M'ho cantes? De debò, hi ha episodis singulars en la vida de Peirats, como suposo en moltes de les vides de la seva generació, però alhora hi ha un patró per a molts obrers d'aquesta època que inclou la migració a la gran urbs de Barcelona, La “Califòrnia catalana” com va dir Pairets amb una mica de sarcasme, seguit per rebel·lió i militància, l'alegria de la revolució de 1936, el seu declivi gràcies a la política frontpopulista dels líders anarquistes i de les altres forces antifranquistes, i com a colofó, la ressaca del llarg exili.

Una combinació de la pobresa rural i l'huracà de l'Europa d'entreguerres van significar l'èxode per a milers i milers de persones. Peirats va viure en sis països diferents en dos continents i això inclou dues estades a França i dues estades a Espanya encara que separades per 40 anys.

En qualsevol moment t'enviaré la lletra d'aquesta cançó de Labordeta que diu molt de l'emigració però ara seguim amb el nostre.

-Editat a l'exili, durant molt de temps els tres volums de “La CNT en la Revolució Espanyola” de Peirats van ser un referent per a tot el moviment llibertari a l'exili.

Sobre el llibre va ser molt important per a la memòria històrica dels exiliats, per sostenir el record de la revolució i les col·lectivititzacions, no només contra l'oblit sinó també per fer front als libels de sempre contra els anarquistes. Investigant per al llibre em vaig adonar que durant el franquisme el treball de Pepet va ser un llibre de referència per a molts historiadors acadèmics. Després, una combinació de l'oblit induït per la Transició, les noves històries

escrites a l'Espanya postfranquista i l'esnobisme habitual de molts acadèmics van deixar "La CNT en la revolució espanyola" en un pla secundari.

-Ja es van publicar les memòries de Peirats, quina és la teva aportació a aquesta biografia?

Bé, hi ha problemes importants amb les memòries publicades. Ja et vaig comentar que les memòries de Peirats eren molt llargues, i l'equip que va publicar les memòries les va retallar, per força suposo. Però el que té menys lògica va ser retallar les memòries per donar espai a una introducció ponderosa –arriba a les 100 pàgines- i obertament hostil a la memòria de Peirats. De fet, la introducció va motivar a Freddy Gómez, un francès fill d'exiliats anarquistes que va conèixer al Pepet a l'exili, a escriure una crítica del que va denunciar com la "segona mort" de Peirats en les mans d'aquesta gent.

Crec que el meu treball és més equilibrat. És clar, què he de dir jo sent l'autor?, però si que puc afirmar que el meu llibre està lliure de la rancúnia, l'esnobisme i l'academicisme que van mostrar l'equip que van editar les seves memòries. El que he intentat fer també és localitzar Peirats dins de la cultura i la història llibertària del segle passat. A més, les memòries són només una de les meves fonts. Per exemple, vaig estar a l'arxiu d'Amsterdam on es troba el fons de José Peirats, que inclou una correspondència voluminosa i valuosa atès que, de vegades, en les seves cartes, parlava amb més franquesa que en les seves pròpies memòries.

-Peirats el 1947 serà responsable de la Secretaria General de la CNT a l'exili.

Sí, va ser secretari el 1947, elegit amb Pere Mateu, el cèlebre justicier del primer ministre Eduardo Dato, com a Secretari de Coordinació, amb la responsabilitat de la lluita armada a Espanya contra la dictadura. L'objectiu principal d'en Peirats era retallar la burocràcia cenetista que a l'exili s'ha viva triplicat o més. Això significava tallar les ales a Laureano Cerrada, el famós falsificador que pagava els comptes d'aquesta burocràcia i que estava molt vinculat a les elits cenetistes de l'exili. També Peirats volia reunificar la CNT perquè pensava que l'escissió entre "polítics" i "apolítics" era superable. Aquest objectiu el va portar a l'Espanya franquista per guanyar millor coneixement sobre el que estava passant allà atès que sospitava que la versió propaganda per la burocràcia cenetista de l'exili s'allunyava de la realitat. Així que Peirats va ser l'únic secretari a l'exili que va entrar a l'Espanya franquista quan encara afusellaven. Bé, ja li havia enviat la direcció cenetista un cop abans en una missió clandestina a Madrid així que es va jugar la vida per segona vegada. Però el segon viatge clandestí era doblement secret: ningú de la CNT de l'exili ho sabia, només el seu guia, el mític maqui Marcel·lí Massana, perquè Peirats no confiava en els enemics que ja tenia en l'organització a causa de la seva postura contra la burocràcia cenetista.

-Peirats era un home d'organització i no tant d'acció, però a França, el van implicar en un atacament a Lyon el 1951, sabia ella alguna cosa?

Primer, no li diria "Home d'organització". I diria que tenia més historial com a home d'acció que pensava. És clar, no era Durruti, però en certs moments va usar la pistola i la bomba –generalment en les Vagues- i en la guerra va manejar el fusell. Sí, és veritat que durant diversos anys va ser molt actiu editant els periòdics més emblemàtics de la CNT a l'exili però només va ser secretari dos cops. De fet, va rebutjar la posició en altres ocasions perquè creia

fermament en la rotació de la gent en els càrrec retribuïts, sobretot per evitar la burocràcia i una casta dins del moviment. Però també la seva actitud reflectia una moralitat obrera molt estricta. Lògicament, la seva postura va xocar amb la de Montseny i Esgleas, que van controlar més que ningú la CNT a l'exili, no eren obrers com Peirats ni com la majoria dels cenetistes.

Peirats era sense dubte "un home de la CNT" però moltes vegades un dissident dins de la CNT. Veiem això per primera vegada abans de la revolució quan es va rebel·lar en contra del frontpopulisme de gent aparentment radical com Federico Urales, Buenaventura Durruti i Joan García Oliver abans de les eleccions de 1936. I va seguir amb aquesta línia crítica al frontpopulisme dels comitès superiors durant la revolució i la guerra, fins que el van amenaçar per intentar fer-lo callar. No va callar però al final va fugir del que considerava com l'ambient podrit de la rereguarda i se'n va anar al front. I després, a l'exili, la seva oposició a la casta burocràtica de Montseny – Esgleas va culminar en la seva expulsió de la CNT.

Bé, tornant a l'assumpte de Lyon, aquest atracament de gener de 1951 va deixar a dos policies morts i un civil que passava per allà i va coincidir amb la seva segona etapa com a secretari. Peirats no sabia res de l'atracament fins que la policia el va portar a Lyon. Des de la República, passant per la seva campanya contra tancada el 1947, Peirats estava en contra dels atracaments com a mesura de finançament del moviment – el seu temor era que sorgís una nova casta que visqués a costa d'aquestes accions armades-. Ell afavoria una organització que visqués dins de les seves circumstàncies nodrida per les quotes dels afiliats. Estava guiat també per la seva moralitat estricta. Però clar, en els moments més difícil, no era sempre possible cobrir les necessitats econòmiques del moviment sense recórrer a "operacions recuperatives".

L'atracament de Lyon va ser l'obra d'uns exmaquis, alguns dels quals havien estat expulsats de la FAI de Lyon per retenir els guanys de les seves expropiacions forçoses", just el que preocupava a Peirats. En el que va ser en el millor dels casos una irresponsabilitat, i en el pitjor un acte de venjança contra el moviment, després de l'atracament van amagar les metralletes utilitzades en l'atac en un sot del pati d'una oficina propera a la CNT. Tot va ser pretext per a una repressió contra la CNT i per això van detenir Peirats, igual que a Mateu i a Sabater, entre d'altres activistes.

Pel que he pogut esbrinar, les autoritats franceses, empeses pel govern franquista, ja tenien un pla preparar per prohibir el moviment anarquista espanyol però necessitaven "proves" que l'atracament de Lyon era la política oficial de la CNT, així que van moldre a Peirats a pals durant uns dies. Els polis eren tan bèsties que, segons sembla, en un moment donat, Sabater, que era un tipus aguerrit, va intentar suïcidar-se Peirats sabia perfectament el que estava en joc i es va resistir, encara que l'episodi el va deixar molt marcat en sentit físic i psicològic.

-Què en penses tú del seu paper en el míting de Montjuïc el 1977?

AH!, et refereixes a quan va criticar el projecte d'Estatut en plena eufòria catalanista de la Transició... Bé, això venia de lluny. Fins a cert punt Peirats estava atrapat en els anys 30 quan la Generalitat va organitzar una repressió cruenta de la CNT. Molts dels companys de Peirats van patir pallisses a mans dels Mossos d'Esquadra. Després, a l'exili no podia entendre l'atracció del catalanisme en el tardofranquisme ni la simpatia de la nova esquerra amb les petites nacions oprimides. Peirats veia amb preocupació l'auge del nacionalisme en els 70,

denunciava la “desviació catalanista” d’una part de la CNT. A Montjuïc va agafar la seva espasa per defensar el municipi lliure i atacar la noció d’un estatut. Molts el van criticar dins i fora de la CNT, i la CNT catalana li ha censurat. Però tenia els seus defensors, como és lògic, i uns anys després la CNT va adoptar una postura molt peiratsiana sobre la “qüestió nacional”.

-Quin és el títol exacte del llibre i perquè ara aquesta biògrafa de Peirats, que esperes d’ella?

El títol és “Viure l’anarquía, viure la utopía: José Peirats i la història de l’anarcosindicalisme espanyol” . I ara surt després de llargs anys d’investigació, un treball lent i pausat. Crec que els llibres, i més una biografia on tens la responsabilitat d’explicar una vida, no es poden fer amb presses, porten el seu temps de maduració.

Amb el llibre espero poder fer justícia a la figura de Peirats. De vegades critico el seu anarquisme o el que podríem descriure com la seva incapacitat de renovar la seva ideologia però crec que no són crítiques injustes. A més he volgut escriure una història de l’anarcosindicalisme espanyol donat que la vida de Peirats és inseparable de la història de la CNT.

-Què aporta aquest biografia a la història contemporània i, per descomptat, a la història del moviment llibertari , si és que té el deure d’aportar alguna cosa?

El que he intentat escriure és un tipus d’història paral·lela, la història d’en Peirats i una història del moviment anarcosindicalista. Peirats va néixer el 1908, quan s’estava gestant la CNT i va viure els alts i baixos de la Confederació, els seus moments gloriosos com la revolució del 36 i els seus moments més penosos com les seves escissions i els camps de concentració . Alhora, és un intent de recuperar la memòria llibertària, una cosa que veig molt necessària atès que els anarquistes no només van perdre una guerra, van perdre també una revolució. I han continuat “perdent” fins als nostres dies amb la memòria històrica oficialista de la democràcia, una democràcia en la qual, des de la premsa diària fins als tribunals, se segueix identificant l’anarquisme amb la violència.

No he escrit el llibre per donar lliçons a ningú però ara al pensar- crec que es pot treure coses. Per exemple, el llibre mostra que els dogmes no ens valen i que cal desenvolupar les idees però,és clar, sense perdre els principis més importants. També, crec que el llibre mostra el perill del sectarisme i el maximalisme. Finalment, la vida de Peirats ens mostra la capacitat de resistència de l’esperit humà, com en els moments més difícils, dins dels camps de concentració francesos, els anarcosindicalistes van mantenir la fe en un món millor i es van organitzar per aconseguir-ho. Impressionant !

-Bé, Chris, l’espai és curt i ens queden moltes coses per comentar, però de moment si et sembla, llegirem el llibre amb tranquil·litat i hi haurà temps de comentar-ho en properes ocasions, presentacions, etc.

Manel de Sucre i Cortiella

